

NR SR NESCHVÁLILA VÝDAVKOVÉ LIMITY, SLOVENSKO STÁLE NEMÁ HLAVNÝ FUNKČNÝ NÁSTROJ, A TAK ANI KREDIBILNÝ SCENÁR OZDRAVENIA VEREJNÝCH FINANCIÍ

Národná rada dnes neschválila návrh nových výdavkových limitov. Tie mali nahradiť aktuálne platné limity z februára 2023 pre roky 2023-2025. MF SR však už ohlásilo, že rozpočet neplánuje zosúladiť s týmito limitmi.

Verejné financie Slovenskej republiky sa aktuálne nachádzajú v nepriaznivom stave, ktorý charakterizuje jeden z najvyšších deficitov v EÚ. Ak nedôjde k ozdravovaniu verejných financií, dlh sa rýchlo zvýši nad 60 % HDP a bude ďalej akcelerovať až na neudržateľné úrovne už v najbližšej dekáde. Ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti sa preto nachádza v pásme vysokého rizika.

Nepriaznivé vyhliadky verejných financií sú do veľkej miery dôsledkom dlhodobej absencie účinného ozdravujúceho nástroja - výdavkových limitov. Ich dnešné neschválenie preto vníma RRZ ako mimoriadne znepokojivú správu pre ďalší vývoj verejných financií.

Už dnes vidíme, že odkladanie konsolidácie len viac zhoršuje situáciu vo verejných financiách a predražuje jeho riešenie, čo cítime už dnes vo forme druhej najvyššej rizikovej prirážky v eurozóne po Taliansku. Ak napokon vysoko zadlžená krajina stratí dôveru investorov, bude ohrozená jej schopnosť financovať sa, teda aj plniť svoje záväzky voči občanom. Dosiahnutý sociálny štandard, úroveň zdravotníctva, školstva a ďalších služieb sa stanú neudržateľnými. Nazhromaždené dlhové bremeno bude výrazne a nespravodlivo zaťažovať aj ďalšie generácie.

Pripravované nové európske fiškálne pravidlá, na ktorých očakávanú platnosť ministerstvo financií odkázalo vo svojom vyhlásení a vyslovilo sa za to, aby sa limit verejných výdavkov vypočítaval len na základe nich, budú spoločne vyžadované európske minimum a sústreďujú sa najmä na strednodobé obdobie. Naopak, národné fiškálne pravidlá vedia najlepšie zohľadniť národné špecifiká verejných financií (napríklad vývoj demografie, výšku ratingu, a pod.) a toto platí aj pre ostatné európske krajiny, v ktorých v nejakej podobe jestvujú výdavkové limity. Neschválený limit výdavkov tak plne naplňal podmienku zamerania sa na dlhodobú udržateľnosť, ako to vyžaduje platný ústavný zákon.

Dnešné neschválenie výdavkového limitu tak neumožnilo spraviť dôležitý krok k úspešnej implementácii výdavkových limitov, tak ako to predpokladá platný ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti prijatý pred vyše dvanástimi rokmi. Schválenie limitu by naopak poslalo občanom jasný signál, že Slovenská republika chráni dlhodobú udržateľnosť svojho hospodárenia, a teda aj priamo garantuje plnenie legislatívne ukotveného sociálneho štandardu aj do budúcnosti.

Neexistuje presvedčivejší dôvod na efektívne zavedenie výdavkových limitov do praxe, ako je samotný výhľad vývoja našich verejných financií v ďalších rokoch.